

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Katedra sociálních věd

**Důvody rozvodu a jeho vliv na budoucí život manželů
v Šumperku a okolí**

Bakalářská práce

Autor práce: Kristýna Lakomá

Vedoucí práce: Mgr. Giuseppe Maiello, Ph.D.

2009

University of Pardubice

Fakulty of Philosophy

Department of Social Science

**The reasons of divorcing and its influence in the future life of
couples in the region of Šumperk**

Bachelor work

Author: Lakomá Kristýna

Supervisor: Mgr. Giuseppe Maiello, Ph.D.

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra sociálních věd
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna LAKOMÁ**

Studijní program: **B6703 Sociologie**

Studijní obor: **Sociologie**

Název tématu: **Důvody rozvodu a jeho vliv na budoucí život manželů na Šumpersku**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

1. Co je to rozvod
2. Základní fakta rozvodů
3. Vznik a rozpad prvního manželství
4. Důvody rozvodů
5. Důsledky na rozvedené manžele

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bakalář E.: Rozvodová tematika a moderní psychologie

Dvořáková- Závodská J.: Manželství a rozvody: praktický návod jak problémy řešit a jak jim předházet

Karsten H.: Ženy- muži

Matějček Z., Dytrych Z.: Nevlastní rodiče a nevlastní děti

Matoušek O.: Rodina jako instituce a vztahová síť

Možný I.: Česká společnost

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Giuseppe Maiello, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Lívia Šavelková, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlášení:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne

Kristýna Lakomá

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Giuseppe Maiellovi, Ph.D. za cenné rady a trpělivost při psaní práce.

Anotace

Práce se v teoretické části zabývá okrajově manželstvím a z větší části rozvodem. Termíny, zákony a fakty, které k němu náležejí.

Empirická část je věnována dotazníkovému šetření názorů na rozvod v Šumperku a okolí.

Klíčová slova:

Manželství

Rozvod

Důvody rozvodů

Rozvodovost

Annotation

In the theoretical part of this paper it briefly mentions the marriage and the bigger part the divorce. Terms, laws and facts which belong to divorce.

A standardized questionnaire was used in the practical part to show results of the research on opinions in Šumperk and surroundings.

Key words

Marriage

Divorce

Reasons of divorce

Divorce rate

Seznam tabulek a grafů

Tabulky:

Tab. č. 1: Návrhy o rozvod manželství u okr. soudu v Šumperku	21
Tab. č. 2: Názory na svatbu z hlediska mužů a žen (absolutní četnosti)	34
Tab. č. 3: Názory na svatbu z hlediska mužů a žen (relativní četnosti)	35
Tab. č. 4: Vstup do manželství z hlediska časové známosti u mužů a žen (absolutní četnosti)	36
Tab. č. 5: Vstup do manželství z hlediska časové známosti u mužů a žen (relativní četnosti)	37
Tab. č. 6: Náprava problémů v manželství z hlediska mužů a žen (absolutní četnosti)	38
Tab. č. 7: Náprava problémů v manželství z hlediska mužů a žen (relativní četnosti)	38
Tab. č. 8: Kolikrát jste absolvovali manželství? (absolutní četnosti)	39
Tab. č. 9: Kolikrát jste absolvovali manželství? (relativní četnosti)	39
Tab. č. 10: Typy rozvodu (absolutní četnosti)	40
Tab. č. 11: Typy rozvodu (relativní četnosti)	40
Tab. č. 12: Nejvyšší dosažené vzdělání manželů	41
Tab. č. 13: Po jak dlouhé době rozvod proběhl?	42
Tab. č. 14: Pokoušeli jste se manželství udržet kvůli dětem?	43
Tab. č. 15: Škodí podle Vás rozvod dětem?	43
Tab. č. 16: Do druhého manželství bych již:	44

Grafy:

Graf č. 1: Co pro dotazované znamená svatba	35
Graf č. 2: Jak dlouho se manželé před svatbou znali	37
Graf č. 3 Náprava problémů v manželství	38
Graf č. 4: Počty manželství	39
Graf č. 5: Typy rozvodů	41

Obsah:

Úvod	10
I.Část- Obecné informace o rozvodech	13
1. Vznik manželství	13
1. 1. Co je to manželství?	13
1. 2. Volba partnera	13
1. 3. Motivy vedoucí k uzavření manželství	14
2. Rozvod	16
2. 1. Historie rozvodů	16
2. 2. Co je rozvod a typy rozvodů	17
2. 3. Základní fakta rozvodů	21
2. 4. Důvody rozvodů	22
2. 5. Prediktory rozvodu	23
2. 6. Život po rozpadu prvního manželství	25
2. 7. Hledání partnera po rozvodu a vznik druhého manželství	29
2. 8. Opakované manželství	30
2. 9. Rozpad druhého manželství- příčiny a problémy	31
2. 10. Vývoj rozvodovosti	32
II. Praktická část- výzkum	33
3. Výzkum v Šumperku a okolí	33
3. 1. Cíl výzkumu	33
3. 2. Předvýzkum	33
3. 3. Výzkum	33
3. 4. Hypotézy	34
3. 5. Vyhodnocení sesbíraných dat	34
3. 6. Vyhodnocení dalších otázek z dotazníku	41
Závěry	45
4. Použitá literatura	46
5. Přílohy	48
5. 1. Dotazník	48

Úvod

Za téma bakalářské práce jsem si vybrala téma rozvodů, se kterými se v současné době v naší společnosti velmi často setkáváme. Dané téma jsem si vybrala z důvodu zájmu o tuto problematiku.

Co vede vůbec manžele k tomu, že se chtějí rozvádět, kde je ten problém? Snaží se nějakým způsobem této situaci zabránit? Jak se s tím vyrovnávají a hledají si do budoucího života dalšího manžela či manželku, se kterými budou šťastni? Nebo budou v budoucnu uplatňovat především kohabitní vztahy? Jak se s tím vypořádávají jejich děti? Je to pro ně špatná zkušenost, která je ovlivní v jejich budoucím životě nebo ne? Nejen na tyto otázky se pokusím najít odpovědi.

V minulosti bylo běžné, že dívky kolem svých dvaceti roků, byly už vdané, některé už měly děti a se svým manželem vydržely až do smrti. V současné době se vstup do manželství a zakládání rodin odkládá stále více do budoucnosti a roste také počet rozvedených rodin.

Pokud tedy k rozvodu dojde, tak je na jednu stranu bolestnou záležitostí, ale rozhodně není tragédií. Je pouze vyústěním problémů v manželství-„někdy je možná lepší být „šťastně rozvedená“, než nešťastně vdaná...“ [Špatenková 2006; 70], toto je jeden z názorů na tuto problematiku.

Rozvod má na všechny účastníky neblahý dopad. Nejvíce působí ale na ženy a děti. Žena se většinou rozvodem dostává do složité situace. „*Vyvarovat se tohoto životního neúspěchu, a rozvod manželství bezesporu takovým neúspěchem je, není lehké. Příčin je mnoho, někdy kořeny těchto manželských havárií tkví v samém počátku manželství, v ukvapeném sňatku, který snoubenci uzavřeli, aniž by dostatečně poznali povahové vlastnosti partnera, jeho životní postoje k zásadním problémům společného života, k výchově dětí, financování domácnosti a trávení volného času, atd. Rozpory mezi partnery způsobené nesouladem v těchto sférách společného života, zejména při nedostatku tolerance a schopnosti kompromisu, jsou pak příčinou*

manželských konfliktů a krizí často provázených verbálním, někdy i fyzickým vzájemným napadáním.“ [Dvořáková Závodská a kolektiv 2002; 70]

Práce se dělí na dvě části- teoretickou a praktickou. V první části mé práce, která je teoretická se zabývám obecnými informacemi o rozvodech. Nejprve se v první kapitole okrajově zmíním o manželství a volbě partnera, která je důležitá pro to, aby manželství fungovalo co nejdéle a motivech, které vedou dva lidi odlišného pohlaví do manželství. Druhá kapitola o rozvodech se dělí na mnoho podkapitol. Nejprve rozebírám historii rozvodů, kde se dotýkám pojmů „rozvod od stolu a lože“, „rozluka“ a jak je tomu v dnešní společnosti. Dále co si pod pojmem rozvod představit. Jedna z možných definic je *„Rozvod je (...) formálněprávním ukončením manželského vztahu dvou jedinců, administrativním řešením v procesu rozvratu manželství poté, co selhaly všechny ostatní cesty k vyřešení problémů, které se v rodině postupně objevily. Dalo by se předpokládat, že rozvod přinese zásadní obrat v dlouhodobé konfliktní rodinné situaci, celkové uklidnění a obnovení duševní rovnováhy. To se však děje jen zřídka.*“ [Dytrych, Matějček 1999; 31].

Dále jak o rozvod zažádat, jeho dělení na tři typy podle naší právní úpravy na sporný, nesporný a ztížený. V další podkapitole se dotýkám základních faktů rozvodů, jakožto kde se rozvody dodnes nepovolují a jak si na tom stojí Česká republika z hlediska krajů. Další úsek je věnován důvodům rozvodu, kde mezi nejvíce uváděné patří rozdílnost povah a nevěra. Samozřejmě je celá další škála důvodů, o kterých se budu zmiňovat. Kromě toho se zabývám prediktory rozvodovosti mezi které patří socioekonomický status, věk vstupu do manželství, etnicita a rasa, děti, doba trvání manželství, město- venkov, náboženství, dědičnost rozvodovosti a pořadí manželství.

Pokud tedy již dojde k rozvodu, je na řadě život po něm. Jak se s tím partneři vyrovnávají a jak má vliv na jednotlivé oblasti života jako je životní úroveň, zaměstnání, vztahy s příbuznými a přáteli, vztahy k dětem, vztah k bývalému partnerovi, vliv na zdraví. Zda se po té porozvodové fázi snaží hledat nového partnera a zda jsou ochotni do dalšího manželství vstoupit. A konečně

v poslední kapitole se věnuji vývoji rozvodovosti v ČR. Jak se rozvodovost liší podle míst, ze kterých lidé pocházejí a také tomu, že rozvodovost neustále stoupá.

V druhé části, tedy té praktické vyhodnocuji dotazníky, které jsem sesbírala v Šumperku a jeho okolí. Předmětem výzkumu je zjistit, jak si lidé v této oblasti s rozvodovostí stojí a jaké názory mají na téma rozvodovosti jako takové.

Sesbíraná data jsem porovnávala se stanovenými hypotézami. Dále jsem rozpracovala zbývající otázky a do přílohy vložila dotazník.

I.Část- Obecné informace o rozvodech

1. Vznik manželství

1. 1. Co je to manželství?

Sociolog Antony Giddens [1999; 156] definuje manželství jako „sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci“.

Přední české odbornice na rodinné právo Milana Hrušáková a Zdeňka Králíčková stanovily následující pojmové znaky manželství:

- 1) *„Manželství jako právní vztah může vzniknout jen zákonem předepsaným způsobem před příslušným orgánem pověřeným vést matriky (matriční úřad), nebo před orgánem registrované církve nebo náboženské společnosti.*
- 2) *Manželství jako právní vztah může vzniknout jen mezi mužem a ženou (...).*
- 3) *Manželství je vztahem pouze mezi jedním mužem a jednou ženou. Právní úprava stojí na principu monogamie (...).*
- 4) *Manželství je rovnoprávným vztahem mezi mužem a ženou.*
- 5) *Manželství je svobodným a dobrovolně uzavřeným životním společenstvím.*
- 6) *Manželství vzniká a zaniká jen zákonem předepsaným způsobem.“* [Hrušáková, Králíčková 2006; 51-52]

„Dnešní m. je poznamenáno převahou individ. svobodné volby partnera, často motivované citovým vztahem (...).“ [Velký sociologický slovník 1996; 590] Oproti tomu dříve, jak zmiňuje ve své knize Simone Beauvoirová byly ženám jejich manželé vybírání otci, neměly vůbec žádná práva. Museli se podvolit jejich vůli. Ti jim za to do manželství poskytovali věna.

1. 2. Volba partnera

Důležité je, abychom si pořádně rozhodli, s jakým partnerem či partnerkou budeme vstupovat do manželství. Ladislav Páchl a tým autorů [1983; 280-281] uvádí, že do manželství nevstupujeme pouze s vyvolenou či vyvoleným, ale bereme si také mnoho její či z jeho rodiny, to co převzali od rodičů. „Bereme si tedy to, co partner převzal od svého otce a matky, zejména jejich vzájemného vztahu a způsobu soužití. A děje se tak, ať chceme či nechceme, ať si to uvědomujeme nebo ne. Dokonce i mladý muž či dívka, kteří

odmítají způsob života svých rodičů, jsou soužitím v rodičovské rodině ovlivňováni více než je jim milé a než jsou ochotni si připustit.“ [tamtéž] Je tedy důležité podívat se jak na charakter jejich rodiny, tak na přístup k práci, musíme si všimnout povahových vlastností, názorů na život, inteligence a vzdělání, všimnout si ale také vztahu k dětem, jejich různých slabostí a dalších rysů. Toto vše ovlivní jakým způsobem bude manželství fungovat a jak dlouho v něm partneři budou spokojeni a jak dlouho vydrží.

„Při volbě partnera hraje roli soubor očekávání, který by mohl být dotažen až do konkrétní představy o ideálním protějšku.“ [Matoušek 2003; 58]

V každé společnosti je určitý rámec toho, co určuje výběr partnera. Počítá se s tím, že muž v pozici k ženě bude starší a bude poskytovat finanční zabezpečení rodině. Na druhé straně muž klade za velmi důležitý prvek mládí a vzhled partnerky. Cílem obou je založit rodinu a snažit se, aby byla stabilní a fungující. [tamtéž] Pokud se dva lidé rozhodnou vzít, všímáme si charakteristik, které je spojují. Jako je rasa, náboženství, sociální vrstva ve společnosti a další.

Dále Oldřich Matoušek ještě poznamenává:

„Kromě vědomých očekávání si lidé do partnerského vztahu přinášejí i očekávání nevědomá. V nich může figurovat především rodič- jako pozitivní model i jako odstrašující příklad, nebo jako postava napovrch respektovaná, na jiné úrovni obávaná až nenáviděná.

Neuvědomovaná očekávání partnerů se mohou spojovat v jakési „tajné dohodě“, která začne prosvítat až po delší době sňatku, obvykle v situaci, kdy pod tlakem okolností jeden z partnerů dohodu přestává dodržovat. V takové tajné dohodě se má partner stát náhražkou, případně lepším vydáním jiné významné osoby. Ne vždycky rodiče, někdy i sourozence, prarodiče apod. Když se partner od takto přirozené úlohy odchýlí, může se stát zcela nepřijatelným.“ [Matoušek 2003; 58- 59]

1. 3. Motivy vedoucí k uzavření manželství

Dětský psycholog Zdeněk Matějček a psychiatr Zdeněk Dytrich ve své knize zmiňují určité motivy vedoucí právě k uzavření manželství, které se liší z pohledu žen a mužů. U žen je to například:

- *„potřeba uplatnit cit, ale také cit získat*
- *získat oporu- jistotu a bezpečí*
- *být obdivována, být středem něčí pozornosti*
- *prožívat naplno erotický a sexuální život*
- *uplatnit mateřské city vůči partnerovi*
- *odpoutat se od původní rodiny*
- *vyrovnat se ostatním- nezůstat pozadu za vrstevnicemi*
- *mít vlastní domácnost*
- *vytvořit nový životní styl.“ [Dytrych, Matějček 1999; 17- 19]*

Příčemž z pohledu mužů mohou být motivy k uzavření manželství následující:

- *„být uznáván, milován*
- *mít stálou sexuální partnerku*
- *ovládat partnerku s mít v ní svůj „majetek“*
- *přeložit na ni část životních povinností*
- *mít společné zájmy.“ [Dytrych, Matějček 1999; 19- 25]*

2. Rozvod

2. 1. Historie rozvodů

Ivo Možný [2008; 207] upozorňuje na ukončení manželství. To se pohybuje mezi dvěma póly. Jeden pól, což jsou zákoníky, považuje manželství za nezrušitelné a platí zde zásada „dokud nás smrt nerozdělí“. Druhý, opačný pól jsou úpravy, které umožňují rozvod manželství a považují ho za soukromou věc manželů.

Existuje spousta legislativ mezi těmito dvěma stranami, jež považují manželství za zrušitelné, ovšem za stanovených podmínek, o kterých rozhoduje soud, jenž pouze může manželství zrušit. Soud stanovuje, zda ty podmínky opravdu nastaly.

Dříve u nás po dlouhou dobu mělo dominantní postavení kanonické právo katolické církve. Považovalo manželství za svátost, kde rozvod nemůže být připuštěn. Docházelo ale i k této možnosti obcházením práva a to „institucí neplatnosti manželství a institucí rozvodu od stolu a lože“. [tamtéž]

„*Neplatným* mohlo být manželství prohlášeno z řady příčin. Za od počátku neplatné se dalo prohlásit především manželství (dosud) nekonzumované“ [Možný 2008; 207], kde nedošlo k souloži. Dalšími překážkami platnosti byly například „trvajícím jiným svazkem manželským, impotencí muže, příbuzenství v přímé linii prvního stupně.“, [tamtéž]

Rozvod od stolu a lože je takový rozvod, který legalizoval skutečnost, že manželé „spolu přestali žít, zahrnoval opatření o výživném, zprošťoval od „manželských povinností“ (...) a povoloval oddělené bydliště.“ [Možný 2008; 207- 208] Manželství po rozvodu stále trvalo. Sexuální abstinence u tohoto rozvodu byla předpokládána. I po něm mohl být jeden či druhý partner obviněn z nevěry a nebyla zde možnost uzavření nového sňatku a rodiny jako je tomu dnes.

Uzavření nového sňatku bylo umožněno pouze rozlukou. „Ta však byla povolována pouze zcela výjimečně, zpočátku jen papežem, později i biskupy.“

[Možný 2008; 208] V této věci se v budoucnu nic podstatného nezměnilo. Katolíku není umožněno uzavřít nové manželství.

Zákon z první poloviny roku 1919 liberalizoval rozluky a dával tím možnost uzavření nového manželství. „Zahrnul mezi důvody pro rozluky i zlomyslné opuštění, zlé nakládání, zhýralý život a „vzájemný nepřekonatelný odpor“. [srv. Možný 2008; 209]

Zákon č. 265/1949 od roku 1950 zavedl, že rozvod je jedinou formou zániku manželství a byl povolován i přes nesouhlas jednoho z partnerů. [Velký sociologický slovník 1996; 955]

Nynější český právní řád se liší od norem katolického práva, které existovaly a existují. Muži a ženy mohou vstupovat do manželství opakovaně, tím pádem i zakládat nové rodiny.

2. 2. Co je rozvod a typy rozvodů

„Rozvod- většinou je chápán jako právní zrušení-> manželství během života obou partnerů (...). Rozvod manželství za života obou partnerů nemusí být ovšem spojen s právním aktem. V řadě kultur končí manželství prostým, společností nekontrolovaným, nevidovaným a nesankcionovaným rozchodem partnerů.“ [Velký sociologický slovník; 955] Dnes je rozvod jako právní prostředek zániku manželství.

Rozvod, jak jsem již zmínila, má negativní dopad na všechny zúčastněné. Na jedné straně se počítá s tím, že rozvodem se ukončí nestabilní a konfliktní situace v rodině. Na druhé straně rozvod s sebou přináší celou řadu negativních jevů, které se promítanou v jednotlivých oblastech života. [srv. Dytrych, Matějček 1999; 31]

I když se po formální stránce manželství ukončí vynořují se problémové oblasti, které je potřeba řešit. Jako je například svěření dětí do výchovy. V tomto případě rozhoduje soud, kterému z rodičů dítě či děti svěří. Tomu druhému z rodičů, kterému není svěřeno vystavuje vyživovací povinnost. Soud ale může také dojít k závěru, že dítě může být vychováváno oběma rodiči, protože k tomu mají způsobilost, ale i zájem a nebo výsledkem může být forma střídavé péče.

Další je otázka vyživovací povinnosti rozvedených manželů. Nastává v situaci, kdy se jeden z nich není schopen uživit vlastními silami.

Vyživovací povinnost, ale je také časově omezena na dobu tří let, také končí novým manželstvím či úmrtím jednoho z bývalých manželů, nebo ten vyživovaný získá takové prostředky, aby se uživil sám. Dále je ve hře otázka bydlení. Někdy jsou rozvedení manželé nuceni žít spolu v domě či bytě. [Hrušáková, Králíčková 2006; 146]

Naše právní úprava rozlišuje tři typy rozvodů. Prvním z nich je rozvod nesporný, kde ho požadují oba manželé. Druhým z nich je sporný, kde „je naopak mnohem pravděpodobnější, že některý z manželů se rozvádět nechce (nebo se chce rozvádět méně než druhý)“ [Novák, Průchová 2007; 30] A třetí formou rozvodu je ztížený.

První způsob rozvodu manželství je **sporný rozvod (§ 24)**, ten obsahuje:

- 1) *„Soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití; bere přitom v úvahu příčiny rozvratu manželství.*
- 2) *Mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí, daným zvláštními důvody.“* [zákon o rodině č. 94/1963 ve znění pozdějších předpisů]

Právníčka Jana Dvořáková Závodská a tým autorů [2002; 71] uvádějí, kdy tento hluboký a vážný rozvrat nastává. Dochází k němu, pokud manželé nejsou schopni „plnit žádnou ze svých funkcí, neboť manželé **spolu nežijí, nevedou společnou domácnost, nemají se již rádi, nepomáhají si a nejsou schopni společně vychovávat děti** a vytvářet jim zdravé rodinné prostředí a **není naděje na zlepšení tohoto stavu.**“

Příslušným soudem, který může manželství rozvést je „**soud, v jehož obvodu měli oba manželé poslední společné bydliště** v České republice, bydlí-li v obvodu tohoto soudu alespoň jeden z manželů. Pokud manželé společně bydliště

neměli, je příslušným soudem soud, v jehož obvodu má **bydliště druhý manžel, tedy žalovaný**. Není-li takového soudu, je příslušným soudem soud, v jehož obvodu bydlí žalobce.

Žaloba také musí obsahovat údaje a data o místě uzavření sňatku, údaje o jménech a data narozených dětí. V žalobě nesmí chybět sdělení, zda již byl podán návrh na úpravu poměrů nezletilých dětí na dobu po rozvodu. Konečně je nutno vyličit průběh manželství, jeho současný stav a důvody, které podle návrhu žalobce způsobily jeho rozvrat. Žaloba samozřejmě musí obsahovat i závěrečný návrh.“ [Dvořáková Závodská a kolektiv; 72]

Manželství lze rozvést ale také druhým způsobem. Jedná se o rozvod manželství „**po dohodě**“ (**nesporný, smluvený rozvod, § 24a**), ten obsahuje:

- 1) *„Jestliže manželství trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí, má se za to, že podmínky uvedené v ustanovení § 24 odst. 1 jsou splněny. Soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, jsou-li předloženy*
  - a) *písemné smlouvy s úředně ověřenými podpisy účastníků upravující pro dobu po tomto rozvodu vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení a případnou vyživovací povinnost,*
a
  - b) *pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.*
- 2) *Ustanovení § 24 odst. 2 platí obdobně.*“ [zákon o rodině č. 94/1963 ve znění pozdějších předpisů]

Předností má tento rozvod několik. Je to kratší doba rozvodového procesu, vyřešení důležitých záležitostí najednou a neprobíhá zde dokazování příčin rozvratu manželství. Tím pádem mohou mezi rozvedenými manžely panovat dobré vztahy. Pro děti je zvláště vyhovující dobrý kontakt mezi rodiči. [srv. Novák, Průchová 2007; 31]

Třetí formou je rozvod *s tvrdostní klauzulí, ztížený rozvod (§ 24 b)*, který zní:

- 1) *„Návrhu na rozvod, s nímž nesouhlasí manžel, který se na rozvratu manželství porušením manželských povinností převážně nepodílel a jemuž by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma, soud nevyhoví, pokud mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství.*
- 2) *Jestliže však manželé spolu nežijí po dobu delší než tři roky, soud manželství rozvede, jsou-li splněny podmínky § 24.*“ [zákon o rodině č. 94/1963 ve znění pozdějších předpisů]

Poradenský psycholog Tomáš Novák a právní poradkyně Bohumila Průchová [2007; 33] dále uvádějí, kdy je manželství z právního hlediska opravdu rozvedeno.

„Vyhlášení rozsudku o rozvodu manželství je někdy nesprávně považováno manželé za okamžik, kdy jsou rozvedeni. Okamžik, kdy dochází skutečně k rozvodu manželství, a to se všemi jeho právními účinky, nastává nikoli ve chvíli, kdy oba manželé stojí v jednacím síni a poslouchají výrok soudce o tom, že jejich manželství se rozvádí, ale ještě o pár týdnů později. Rozsudek, který byl soudcem v jednacím síni vyhlášen, musí být nejprve písemně zpracován (na což má soudce ze zákona lhůtu třiceti dní, která jen po splnění jistých podmínek může být výjimečně prodloužena) a poté doručen oběma účastníkům řízení do vlastních rukou. Od okamžiku doručení, resp. ode dne následujícího po tomto doručení, pak běží každému z manželů lhůta patnácti dnů pro podání případného odvolání proti vyhlášenému (a v té chvíli již písemně vyhotovenému) rozsudku. Odvolání musí být soudu podáno, případně předáno k poštovní přepravě nejpozději v poslední den odvolací lhůty. Pokud je oběma manželům rozsudek řádně doručen a ani jeden z nich v zákonné lhůtě nepodá proti rozsudku odvolání, pak se rozsudek uplynutím odvolací lhůty stává pravomocným. Dnem, kdy se tak stalo (...), došlo k rozvodu, manželství zaniklo (...).“

2. 3. Základní fakta rozvodů

- Zeměmi, v západním světě, které dodnes nepovolují rozvod jsou Malta a Irská republika.
- V roce 2007 bylo rozvedeno 31 129 manželství. Průměrná délka manželství, který byl v tomto roce ukončen trval 12, 3 roku.
- Nejvíce se rozvádí v Karlovarském, Ústeckém a Středočeském kraji na druhé straně nejmenší rozvodovost je na kraji Zlínském.
- Nejčastěji žádost o rozvod podávají ženy. Neznamená to ovšem, že by se o udržení manželství nepokoušely.

Tabulka č. 1: Návrhy o rozvod manželství u okresního soudu v Šumperku v letech 2005- 2008

Období	Počet	Návrh podával		Pravomocně rozvedeno
		Muž	Žena	
1.1. 2005-31.12 2005	414	132	282	363
1.1. 2006-31.12. 2006	393	121	272	359
1.1. 2007-31.12. 2007	370	19	251	315
1.1. 2008-31.12. 2008	357	112	245	313

Zdroj: Okresní soud v Šumperku

Tabulka ukazuje, že více žádostí o rozvod za poslední čtyři roky v Šumperku a okolí podávají ženy.

Z mého dotazníkového šetření, kterého se účastnilo 60 respondentů, celým 76, 7% žen podávalo návrh na rozvod. Muži tvoří pouze 23, 3%.

- Úroveň rozvodovosti je také výrazně závislá na vzdělání manželů.

- Rozvody jsou také ekonomicky náročné. Cena takového rozvodu se pohybuje kolem dvanácti tisíc korun, dle hodnoty honoráře advokátovi.

2. 4. Důvody rozvodů

Počtem rozvodů se Česká republika řadí ve světě na jedno z prvních míst. Průměrně u nás proběhne kolem 30 000 rozvodů ročně.

V závislosti nad tímto faktem jsou zkoumány příčiny rozvodů. Dříve byl nejčastěji uváděnou příčinou věk snoubenců, kteří nebyli připraveni na novou roli manželů. Různá šetření poukazují na existující rozdíly v uvádění důvodů mezi muži a ženami při rozvodu, ale i přes to se na prvních místech objevuje rozdílnost povah, nevěra, mimomanželská známost partnera nebo vlastní,.... [Dytrych, Matějček 1999; 30]

Další příčiny, které jsou soudy sledovány, se uvádí „zlé nakládání, odsouzení pro trestný čin, zdravotní důvody, sexuální neshody, vzájemné odcizení, neudržitelná bytová situace, společné bydlení s rodiči, finanční problémy a jiné blíže neurčené důvody.“ [tamtéž]

Z informací, které jsem získala z okresního soudu v Šumperku, jsou tyto důvody z hlediska celé České republiky neměnné. Nejčastějšími příčinami rozvodu byla uváděna právě rozdílnost povah, názorů, zájmů, na druhé místo se řadí nevěra, dále pak alkoholismus, neuvážený sňatek, nezájem o rodinu a také zlé nakládání a odsouzení pro trestný čin.

Důvody prvních konfliktů jsou ve většině případů, jak zmiňoval Zdeněk Dytrych a Zdeněk Matějček [1999; 27], otázky týkající se bydlení a rodinného rozpočtu. V řadě případů především mladí muži nejsou zvyklí dávat určité peníze na domácnost. Většinou je měli pouze na pokrytí svých potřeb. Tlak sílí více, pokud do rodiny vstoupí děti. Matka se snaží vyrovnat ostatním matkám tím, co má dítě na sobě, typem kočárku, vybavením a hračkami. Z její strany občas dochází na základě této situace k obviňování otce, že nemá dítě dostatečně rád, protože mu tyto všechny věci nedokáže poskytnout. Právě v tomto okamžiku

nastávají vypětí mezi manželi. Dále také po vstupu do manželství vyvstávají doposud skryté povahové vlastnosti partnerů.

V jedné starší studii od Jiřího Prokopce, Zdeňka Dytrycha a Vratislava Schüller z roku 1973 bylo šetřeno 1000 mužů a žen, u kterých se začaly postupně projevovat známky manželské disharmonie. *„Ukázalo se, že mužům na jejich partnerkách nejvíce vadí, že mají stále něco proti, že dělají unáhlená rozhodnutí, že jsou podrážděné a nervózní, nedovedou věci klidně prohodit, jsou nesnášenlivé a nemluví pravdu. Ženám na mužích nejvíce vadilo, že nemluví pravdu, že jsou neupřímní, mluví hrubě a rádi tráví volný čas mimo rodinu. Oběma stranami je těžce pocíťována neupřímnost, zájem o jiné partnery a nevěra, unáhlené a nesnášenlivé chování. Objevují se také předtím neexistující rozdílnosti v názorech na život, na výchovu dítěte, objevuje se tendence prosazovat svoje vlastní zájmy, a to na úkor druhého partnera.“* [Dytrych, Matějček 1999; 28]

U každého z prvních manželství musí dojít k procesu adaptace, kdy si na sebe manželé zvykají, zjišťují jaké je to žít společný život. Zjišťují, že se musí pokoušet vytvářet nějaké kompromisy pokud dojde k menším či větším sporům.

Zdeněk Dytrych a Zdeněk Matějček [1999; 28] také užívají termín manželský nesoulad- manželská disharmonie. Dochází k ní jsou- li problémy ve vzájemných vztazích intenzivní a je jich mnoho. Jinak tento nesoulad prožívají ženy a muži. Ženy si svoji chybu, že do manželství vstoupily a jsou nespokojeny uvědomují necelý rok po svatbě. U mužů je to pár měsíců před rozvodem, právě proto, že prvotním neshodám nepřikládají takový význam. Je to převážně u mužů, kteří se mnoho věnují své profesi, přátelům a svým zájmům.

2. 5. Prediktory rozvodu

Ivo Možný [2008; 222] jich rozděluje 7. Prvním z nich je:

- **socioekonomický status**, který obsahuje tři proměnné a to vzdělání, povolání, příjem.

„Americké výzkumy ukazují, že jakási souvislost mezi zaměstnaností ženy a náchylností k rozvodu existuje (...). (...) ženy, které začnou uvažovat o rozvodu, si

nejprve najdou místo, aby měly pro rozvod lepší ekonomické východisko. Pak se zaměstnané pochopitelně více rozvádějí.“ [tamtéž]

U poměru příjmů muže a ženy působí dva vlivy, ale každý jinak. Čím více žena vydělává, tím je rodina stabilnější a snižuje se možnost rozvodu. Na druhé straně je nyní na muži méně závislá, což zvyšuje možnost rozvodu. [tamtéž]

- **Věk vstupu do manželství**

„Sňatek uzavřený před dosažením 19 let je nejsilnějším prediktorem neúspěšnosti manželství. (...) Spanier a Glick [1981] uvádějí, že ženy, které se vdají do sedmnácti let, se rozvedou dvakrát častěji než ty, co se v dají v osmnácti či devatenácti, a třikrát častěji než ty, které se vdávají mezi dvacátým a čtyřicetým rokem věku.“ [Možný 2008; 223- 224]

- **Etnicita a rasa**

Ve Spojených státech probíhá a probíhala celá řada studií, týkající se vlivu etnických a rasových rozdílů. Byla zde prokázána vyšší rozvodovost Afroameričanů. „Při kontrole ostatních proměnných, zejména vzdělání, příjmů a povolání, se však ukázalo, že rozdíl v rozvodovosti černých a bílých zmizel anebo téměř zmizel (...).“ [Možný 2008; 225]

- **Děti**

Manželství bez dětí se rozvádí snadněji. Pokud je manželství se třemi či více dětmi, byla u nich zjištěna nižší rozvodovost. [Možný 2008; 226]

- **Doba trvání manželství**

„Nejvíce manželství se rozvádí ve třetím až pátém roce svého trvání. (...) čím déle manželství trvá, tím pravděpodobněji bude trvat dále.“ [tamtéž]

- **Město- venkov**

Lidé na venkově se méně rozvádějí než lidé z měst.

- **Náboženství**

Různé typy náboženství mají vliv na stabilitu manželství. „Nejpevnější jsou manželství ortodoxních Židů. Smíšená manželství nejsou tak stabilní jako manželství nábožensky homogenní.“ [tamtéž]

- **Dědičnost rozvodovosti**

Existuje větší pravděpodobnost, že děti z rozvedených rodin samy zažijí vlastní rozvod. Záleží to o všem i na věku dítěte, kdy zažil rozvod rodičů a na pohlaví. [tamtéž]

- **Pořadí manželství**

Opakované manželství je náchylnější k rozvodu než první. [Možný 2008; 227]

2. 6. Život po rozpadu prvního manželství

Důsledkem rozvodu, který u aktérů vyvolává pozitivní i negativní podněty, je vznik nové formy psychické zátěže, kterou je potřeba řešit v období, které se nazývá adaptací na rozvod.

Dytrych a Matějček [1999; 31] rozpracovávají tuto problematiku a definují tento pojem jako „relativně dlouhodobý proces vyrovnávání jednotlivce se specifickým stresem, který doprovází rodinný rozvrat a jeho řešení rozvodem manželství. V jejím průběhu by mělo dojít postupně k obnově pocitu životní spokojenosti a vytvoření nového životního stylu.“ Velká spousta objektivních i subjektivních faktorů má vliv na to, jak je tento proces dlouhý. Tyto faktory dále dělí do tří skupin:

- *„faktory intrafamiliární, jako jsou doba trvání manželství, počet a věk dětí, kvalita a intenzita vazeb a rozporů mezi manžely (citových, ekonomických, majetkových), rozvodová iniciativa, akceptace rozvodu.*
- *faktory extrafamiliární, např. míra podpory, či nesouhlasu s rozvodem od širší rodiny, blízkých osob mimo rodinu (přátel a spolupracovníků), postoj*

případného mimomanželského partnera, vztahy v zaměstnání, kariéra, společenská prestiž, postoj společnosti k rozvodu a rozvedeným.

- **faktory individuální**, tj. typ osobnosti rozvedených manželů, úroveň jejich fyzického i duševního zdraví, tolerance vůči psychické zátěži a přizpůsobivost, schopnost sebekritiky, sociální obratnost, sociální a fyzická atraktivita, názorové postoje, zejména etické a náboženské. [Dytrych, Matějček 1999; 31-32]

Poté, co rozvod proběhne a rodina se rozpadne, následuje fáze, kdy se rozvedení manželé musí s touto životní situací vyrovnat. Dytrych a Matějček [1999; 33- 34] dělí toho vyrovnávání do pěti kategorií, od nejhoršího po nejlepší stupeň, podle toho, jak tuto situaci vyhodnotily ženy:

- „**Stupeň 1- *maladaptace***: rozvod chápe jako životní katastrofu, (...). Má pocit těžké životní prohry, nemá sílu či nechce vytvořit nový životní styl. (...) Pocity silné zatrpklosti generalizuje na muže vůbec. Nedůvěřuje, podezírá, nenávidí, neodpouští a i po letech je schopna pomsty na bývalém partnerovi. Děti zpravidla proti němu popouzí. Nové vztahy s muži není většinou schopna navázat.
- **Stupeň 2- *špatná adaptace***: Nevytvořila si v podstatě nový životní styl, protože má sníženou adaptabilitu. Prohlašuje, že rozvod byl zbytečný, unáhlený, že udělala životní chybu, nebo z toho obviňuje bývalého manžela. Většinou nemá stálého nového partnera nebo partnery střídá a je s nimi nespokojena. Často je srovnává s prvním manželem, (...).
- **Stupeň 3- *problematická adaptace***: Tvoří jakýsi přechod mezi špatnou a dobrou adaptací. Snaží se vytvořit nový životní styl, pokusila se o to, ale uspěla jen částečně. V některých životních oblastech stále ještě přetrvávají důsledky rozvodu. Žije- li sama, neprojevuje nenávist k mužům a touží po solidním partnerovi. Má- li ho, nebývá s ním příliš spokojena, srovnává ho s prvním manželem, (...).
- **Stupeň 4- *dobrá adaptace***: Vytvořila si svůj nový život, i když některá životní oblast může ještě být rozvodem trochu dotčena. Většinou má nového partnera. (...) Vůči bývalému partnerovi je lhostejná, vidí objektivně jeho negativní i pozitivní stránky, nestýkají se nebo styk není konfliktní (zejména kvůli dětem).

- *Stupeň 5- velmi dobrá adaptace: Vytvořila si nový životní styl, který považuje zásadně za lepší a ve všem jí více vyhovující, než byl styl života prvního manželství. Vyjadřuje vysokou spokojenost ve všech sledovaných životních oblastech, je ráda, že se věci takto vyvinuly.*“

Rozvod samozřejmě nepoznamenává pouze psychiku rozvedených, ale zasahuje do různorodých oblastí života, jakkoli různě. Jedná se především o životní úroveň, zaměstnání, vztahy k příbuzným a přátelům, vztahy k dětem, citový život ve vztahu, k druhému pohlaví, vztahy k bývalému partnerovi, úroveň zdraví. Nyní bych se u jednotlivých oblastí pozastavila a více je rozebrala:

Životní úroveň

Termín zahrnuje řadu ukazatelů jako je majetek, bydlení, vybavení domácnosti, společný příjem manželů. Ve většině případů životní úroveň rapidně klesla. Dělí se jak technické vybavení bytu, v některých případech dokonce soudní cestou, ale řeší se i bytová situace.

Z 90% jsou děti svěřovány do péče matky, zůstává tedy ona v původním bytě, odchází její bývalý partner. [Dytrych, Matějček 1999; 35]

Psycholožka Hartmut Karsten [2006; 136] upozorňuje na to, že důsledky po rozvodu jsou závažnější pro muže. Především kvůli tomu, že se ve většině případů musí vystěhovat z bytu a tím ztrácí i své známé a přátele.

Zaměstnání

Vliv rozvodu na manželství je různý. Může dojít ke změně zaměstnání, například stěhování za prací nebo změna bydliště, kvůli tomu, že ten druhý si nechal byt. Nebo pokud jsou , jak je tomu ve většině případů, děti svěřeny do péče matky, tak jí vyvstávají problémy, se kterými se musí vyrovnat. Musí zajistit řádnou výchovu dětí, kdy ne vždy se může spolehnout na zaměstnavatele, že budou svolní a nechají ji pracovat na zkrácený úvazek a také musí odložit budování své kariéry na později. U mužů je ten vliv sestupný či vzestupný. Na jednu stranu může rozvod muže ovlivnit natolik, že ztratí zájem o vše. O práci,

další vztah, o děti...Nebo druhou stranou je budování kariéry. Chce dokázat, že je úspěšný, finančně zaopatřený. [Dytrych, Matějček 1999; 36]

Vztahy s příbuznými a přáteli

V určitých případech byly vztahy s příbuznými už ze začátku nebo až při rozvodu napjaté a špatné

„Výrazný pocit ztráty se může objevit také v situacích, kdy v důsledku rozvodu se jeden z partnerů musí vzdávat přátel toho druhého, a to buď proto, že si to bývalý partner nepřeje, nebo že své přátele zpracoval tak, že sami bez hlubší znalosti situace bývalé přátelské vztahy omezují nebo ruší.“ [Dytrych, Matějček; 37]

Vztahy k dětem

Tato oblast je svou formou nejcitlivější. Působení rozvodu se promítá do života dětí již při úvahách o rozvodu, až do samotného rozvodu, který je ukončen vyřešením styku s dětmi. [Dytrych, Matějček 1999; 37- 38]

Vztah k bývalému partnerovi

„Vztahy mezi bývalými manžely se po rozvodu mohou postupně vyrovnávat a upravovat, vstoupí-li do hry noví partneři. Pokud jde o jednostranný proces, např. že se bývalý manžel znovu ožení, vede to spíše k novému vzplanutí nepříjemných pocitů, osočování, výčitek a konfliktů. Pokud mají nové partnery oba, nastává většinou ukliďnění a vyrovnání.“ [Dytrych, Matějček 199; 42]

Zdraví

Během rozvodu, ale i po něm se mohou objevit určité zdravotní potíže. Dytrych a Matějček [1999; 42] je rozdělují na dvě základní skupiny. „Jedny vznikly a trvaly nezávisle na rozvodu, ale mohly jej částečně spolupodmiňovat jako příčina (úrazy, chronická onemocnění, invalidita apod.). Druhé vznikly jako následek výrazného emočního stresu.“ (...) Dá se obecně říci, že se tyto psychické poruchy vyskytují u bezmála všech rozvedených, častěji však u žen.

Existují i tací jedinci, kteří tuto tíživou a náročnou životní situaci nejsou schopni unést. Výsledkem jsou poté sebevražedné pokusy či tyto pokusy zdařené. Ve většině případů se tohoto činu dopouštějí ženy. Jsou zoufalé a neví, jak s takovou situací naložit. „ Jak to ovšem u sebevražedných pokusů bývá, je v pozadí skryta více či méně uvědomovaná manipulace s okolím, snaha zvrátit rozhodnutí druhého partnera, ukázat mu míru své závislosti, která jde až na hranice smrti.“ [Dytrych, Matějček 199; 43]

2. 7. Hledání partnera po rozvodu a vznik druhého manželství

I tato životní etapa, jde opět rozdělit do několika kategorií a jsou to:

- Nalezení nového partnera již v průběhu manželství, tedy před rozvodem. Je tak lépe zvládnut rozvod a porozvodová adaptace.
- Během rozvodu nemá žádný z manželů známost, ale pokouší se prázdnotu zaplnit bývalými partnery nebo náhodnými známostmi. Tento způsob jednání je specifitější spíše pro muže.
- Hledání známosti ve svém okolí nebo přes určité seznamovací prostředky. U mužů nejde pouze o nalezení nové partnerky z důvodu uspokojení citových potřeb, ale hlavně o hledání partnerky, se kterou by mohl sdílet společné bydlení, které mohl eventuelně během rozvodu ztratit.
- U žen také nejde pouze o nalezení nového partnera, z důvodu uspokojení sexuálních a emočních tužeb, ale o nalezení otce pro její děti, který ji pomůže zajistit jejich výchovu.
- Muž a žena upřednostňují kohabitní vztahy. Rozvod pro ně byl velmi nepříjemný a nechtějí tuto zkušenost podstoupit znovu. [Dytrych, Matějček 1999; 45- 46]
- *„Zkušenosti z prvního manželství jsou přímo otřesné a vedou k tomu, že (jde především o ženy) jsou zcela zásadně proti uzavření nového manželství, jsou i proti hledání citového partnera a generalizují své zkušenosti z rozpadlého manželství na chování všech mužů. Prohlašují, že nikoho dalšího nepotřebují a že žijí pouze pro svoje děti. (...) Často vidíme, že tento druh matek, které žijí samy s dítětem nebo s dětmi, se na ně nepřiměřeně upíná, hledá v nich jediný*

smysl svého života při současném neuspokojení svých základních citových potřeb.“ [Dytrych, Matějček 1999; 46- 47]

I u druhých manželství existuje určitý adaptační proces, který má ale specifické rysy oproti předchozímu manželství. Tyto rysy jsou:

- Lepší pochopení postojů a potřeb druhého a snaha k ústupkům.
- K větším ústupkům a menšímu prosazování svých řešení je vede strach z krachu manželství.
- Lze očekávat menší upnutí na rodičích z obou dvou stran. [Dytrych, Matějček 1999; 49]
- *„Potenciálním nebezpečím je okolnost, že rozvedený muž, který si bere rozvedenou ženu s dítětem, se většinou stěhuje do jejího bytu a může se tam po určitou dobu cítit poněkud cize. (...) Nebývá lehké překonat tuto nevděčnou roli cizince. Teprve po čase, pokud si všichni na přítomnost nového partnera zvyknou, nebo pokud se podaří takové rodině založit úplně nový domov na jiném místě, se vše upraví.*“ [tamtéž]

Mezi lidmi se traduje, že druhé manželství je spokojenější a stabilnější než- li to první. Je to ale pouze přání, které se liší od skutečnosti. Realitou je, že druhé manželství oproti prvnímu je rizikovější. I Tomáš Novák a Bohumila Průchová [2007; 96] ve své knize zmiňují Plzákův názor „považující první rozvod za potenciální náhodu, druhý za vážné varování a třetí již za projev jisté svéráznosti, ne- li patologie.“

2. 8. Opakované manželství

Do dalšího manželství spěchají spíše muži než ženy, ty jsou opatrnější. Většina manželů označuje opakované manželství za zdařilejší, přestože k rozvodům u nich dochází častěji než u sňatků prvních. jejich první manželství.

„Ukazuje se ovšem, že „opakované manželství“ je široký, vnitřně členitý pojem. Může být opakovaným manželstvím pro jednoho z partnerů a nebo pro oba; pro jednoho (anebo pro oba) může být opakovaně opakovaným. Může založit domácnost dvou bezdětných lidí. Jeden z partnerů (anebo oba) ovšem mohou mít dítě (anebo děti) z

předchozího manželství (anebo předchozích manželství), které s nimi ale nežije. Anebo s nimi žijí děti z předchozího (předchozích) manželství- jednoho z nich nebo obou. Nově vytvořený pár může ale mít (jen, nebo k tomu ještě) vlastní děti, a nová rodina se může skládat z dětí jen z tohoto anebo z obou manželství obou anebo jednoho z partnerů.“
[Možný 2008; 227- 228]

2. 9. Rozpad druhého manželství- příčiny a problémy

Důvody rozpadu druhého manželství jsou srovnatelné s důvody z prvního manželství, nicméně i zde existují určité specifické rysy, které je třeba zmínit.

Vstup do druhého manželství je velmi ovlivněn předchozím svazkem. Očekává se od něj daleko více, vše co se v prvním nezdařilo. „Do druhého manželství se vstupuje se všemi negativními prožitky, které doprovázely dřívější vztah a před kterými se partneři chtějí v druhém manželství chránit. Proto, dojde-li znovu ke zklamání z jedné či druhé strany, mohou mít konflikty větší intenzitu.“ [Dytrych, Matějček 1999; 125 -126]

Zklamání z manželství a také rozvodovou iniciativu projevují více ženy. Zdeněk Dytrych a Zdeněk Matějček uvádějí několik příčin:

- Od současného partnera se očekávalo daleko více. Plní to co se od něj očekávalo pouze částečně.
- Současný partner nezvládl roli nevlastního otce a nedovedl ji sloučit s rolí otce svých vlastních dětí z prvního manželství.
- Partnerovi je vyčítáno, že má rád více děti z předchozího manželství než ze současného..
- Je mu vyčítáno, že více než by měl podporuje finančně svou bývalou manželku a děti z prvního manželství.
- Partner nezvládá zasahování bývalého manžela do jeho současné nové rodiny. [tamtéž]

Pokud i zde nastane situace nesouladu a „dojde- li k otevřené debatě o rozvodu, jsou si většinou oba partneři vědomi toho, že rozvod bude spojen s četnými problémy a ztrátami. K obvyklým problémům, jako je dělení majetku,

otázka bydlení, včetně nelehkých řešení svěřením dítěte do péče a především styku s dítětem, přibývá ještě jeden nový faktor.“ [Dytrych , Matějček 1999; 127-128]

Přestože jsme jako společnost k rozvodům liberálnější, u druhých rozvodů se setkáváme s kritikou. I přes poučení z prvního manželství nejsou schopni uspořádat druhé tak, aby dobře fungovalo. [tamtéž]

2. 10. Vývoj rozvodovosti

Milana Hrušková a Zdeňka Králíčková [2006; 117-118] definují termín rozvodovost jako „sociální jev, který s sebou přináší řadu problémů. V současné době je rozvod chápán jako legitimní řešení sporů mezi manžely. Rozvodovost je výrazně liší podle místa. Nejvyšší rozvodovost je ve velkých městech a průmyslových oblastech (...), nejnižší je v zemědělských oblastech.“

Počty rozvodů se v posledních letech začaly ustalovat , ale stále na vysoké pozici.

Ivo Možný se pozastavil nad situací, kdy nejdříve než řekneme, že rozvodovost v naší civilizaci roste, musíme si uvědomovat především dvě skutečnosti a ty jsou:

1. *„Pravděpodobnost, zda manželství skončí rozvodem, je podstatně ovlivněna dobou, jež v průměru uplyne, než manželství skončí jiným možným způsobem, jmenovitě úmrtím jednoho z manželů. Lidé v tradiční společnosti se mohli méně rozvádět už proto, že při panující vysoké úmrtnosti bylo už po relativně krátké době více manželství ukončeno smrtí. Zlepšení úmrtnostních poměrů s sebou přirozeně přineslo i vzestup pravděpodobnosti konce manželství rozvodem.*
2. *Aby bylo možno manželství rozvést, je nejdříve uzavřít. Ve společnostech, kde zůstává vysoký podíl celoživotně svobodných (a trvale ovdovělých), žije méně lidí v manželství a i počet rozvodů je přirozeně menší.“*
[Možný 2008; 211]

II. Praktická část- výzkum

3. Výzkum v Šumperku a okolí

3. 1. Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak si v rozvodovosti stojí Šumperk a jeho okolí a jaké mají názory na tuto danou problematiku muži a ženy, kteří podstoupili rozvod, jakéhokoliv typu. Danou věkovou hranici jsem neměla stanovenou. Celkem se mého dotazníkového šetření zúčastnilo 60 respondentů, kteří museli zodpovědět 22 otázek. Přičemž z toho bylo 33 žen a 27 mužů ve věku od 32 let do 73 let. Vzorek není příliš velký, proto jsem si vědoma, že není reprezentativní.

3. 2. Předvýzkum

Z informací, které jsem získala z odborné literatury, jsem zpracovala maketu dotazníku, který jsem v rámci předvýzkumu zkonzultovala s rodinou a přáteli. Díky nim jsem zjistila, zda jsou otázky srozumitelné a zda jsem pokryla danou problematiku. V dotazníku používám otázky polostrukturované, kde je možný výběr z nabízených možností nebo samostatná odpověď. Prostřednictvím tohoto předvýzkumu jsem sestavila dotazník, obohacený o několik dalších otázek, do konečné podoby. Následně probíhal samotný výzkum.

3. 3. Výzkum

Výzkum je typu kvantitativního. Technikou sběru dat byla metoda sněhové koule nebo- li snowball sampling a osobní standardizované dotazování. Výběr vzorku byl nepravděpodobnostní, právě pomocí metody sněhové koule, kdy požádám několik lidí, kteří mají přístup k žádané skupině, aby kontaktovali ostatní, kteří musí spadat do kategorie rozvedených v Šumperku a okolí.

Výzkumným nástrojem je dotazování, které probíhalo podle předem systematicky uspořádaných otázek. Respondent musel být schopen na dané otázky odpovědět a také být ochoten tak učinit.

Název výzkumu je : *Důvody rozvodu a jeho vliv na budoucí život manželů v Šumperku a okolí*. Velikost vzorku je tedy 60 respondentů, jak jsem již zmínila.

Samotný sběr dat probíhal v lednu a na začátku února tohoto roku. Data jsem zpracovávala hned následně a porovnávala se stanovenými hypotézami.

3. 4. Hypotézy

1. *Pro ženy je svatba důležitější než pro muže. (otázka č. 5)*
2. *Muži vstupují do manželství po kratší známosti. (otázka č. 6)*
3. *Ženy se pokoušejí neshody v manželství napravovat více než muži. (otázka č. 13)*
4. *Ženy podávají žádost o rozvod častěji. (otázka č. 11)*
5. *Rozvedení muži vstupují do dalšího manželství častěji než ženy. (otázka č. 21)*
6. *K rozvodu většiny manželství dochází typem nesporným. (otázka č. 12)*

3. 5. Vyhodnocení sesbíraných dat

Hypotéza č. 1

Tabulka č. 2: Názory na svatbu z hlediska mužů a žen (absolutní četnosti)

Pohlaví	Svatba ?			Celkem
	Je pro mě důležitá	Není ji třeba, ale upřednostňuji ji	Není důležitá	
Muž	8	9	10	27
Žena	8	11	14	33
Celkem	16	20	24	60

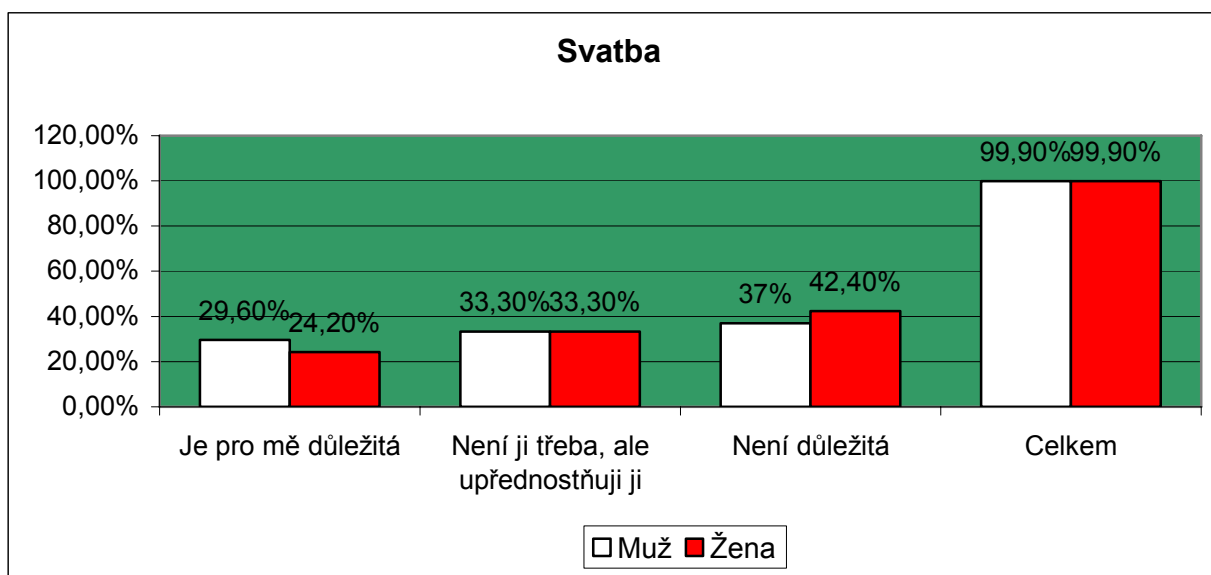
Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 3: Názory na svatbu z hlediska mužů a žen (relativní četnosti)

Pohlaví	Svatba ?			Celkem [%]
	Je pro mě důležitá [%]	Není ji třeba, ale upřednostňuji ji [%]	Není důležitá [%]	
Muž	29,6%	33,3%	37%	99,9%
Žena	24,2%	33,3%	42,4%	99,9%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 1: Co pro dotazované znamená svatba

Zdroj: Vlastní výzkum

- Z této otázky bylo zjištěno, že pro celých 42, 4 % žen není svatba důležitá. U mužů je to 37%. Naopak důležitá je pro 24, 2 % žen a u mužů je to 29, 6%.
- Dalším cílem bylo zjistit, zda existuje závislost mezi pohlavím a názorem na svatbu.

Očekávané četnosti

Pohlaví	Je pro mě důležitá	Není ji třeba, ale upřednostňuji ji	Není důležitá	Celkem
Muž	7, 2	9	10, 8	27
Žena	8, 8	11	13, 2	33
Celkem	16	20	24	60

X^2 kvadrát

Pohlaví	Je pro mě důležitá	Není ji třeba, ale upřednostňuji ji	Není důležitá
Muž	0, 089	0	0, 059
Žena	0,073	0	0, 048

- H^0 – mezi pohlavím a názorem na svatbu neexistuje závislost
- H^1 – existuje závislost mezi pohlavím a názorem na svatbu
- $TK = 0, 269$
- Hladina významnosti $\alpha = 0, 05$
- Počet stupňů volnosti = 2
- $KH = 5, 99$
- $TK < KH$
- X^2 test ukázal, že neexistuje závislost mezi pohlavím a názorem na svatbu, byla přijata nulová hypotéza.

Hypotéza č. 2

Tabulka č. 4: Vstup do manželství z hlediska časové známosti u mužů a žen (absolutní četnosti)

Pohlaví	Partnera/ ku jsem před svatbou znal/ a?			Celkem
	Méně než 1 rok	1 – 5 let	5 a více let	
Muž	2	24	1	27
Žena	7	18	8	33
Celkem	9	42	9	60

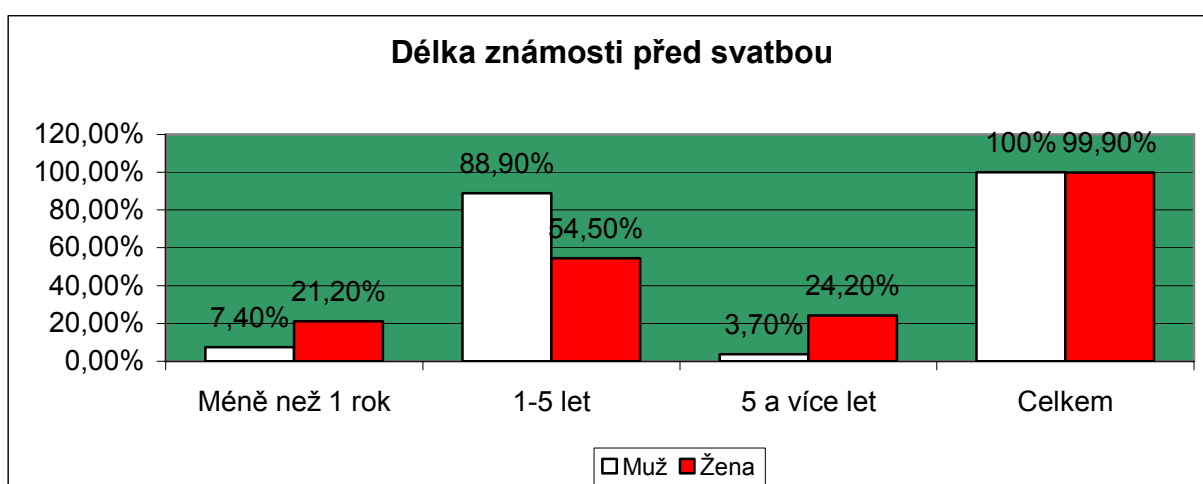
Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 5: Vstup do manželství z hlediska časové známosti u mužů a žen (relativní četnosti)

Pohlaví	Partnera/ ku jsem před svatbou znal/ a?			Celkem [%]
	Méně než 1 rok [%]	1 – 5 let [%]	5 a více let [%]	
Muž	7,4%	88,9%	3,7%	100%
Žena	21,2%	54,5%	24,2%	99,9%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 2: Jak dlouho se manželé před svatbou znali

Zdroj: Vlastní výzkum

- $TK > KH$
- Na základě X^2 testu byla zamítnuta nulová hypotéza a byla přijata alternativní hypotéza. Mezi pohlavím a délkou známosti před svatbou existuje závislost.
- Z dotazníkového šetření vstoupilo do manželství po známosti menší než jeden rok pouze 7,4 mužů. U žen to bylo překvapivě 21,21 %. U délky známosti 5 a více let to je 3,7% mužů a 24,2% žen.

Hypotéza č. 3

Tabulka č. 6: Náprava problémů v manželství z hlediska mužů a žen (absolutní četnosti)

Pohlaví	Pokoušeli jste se neshody v manželství napravit?			Celkem
	Ano	Ano, ale chtělo to více snahy	Rezignoval/ a jsem	
Muž	11	5	11	27
Žena	13	1	19	33
Celkem	24	6	30	60

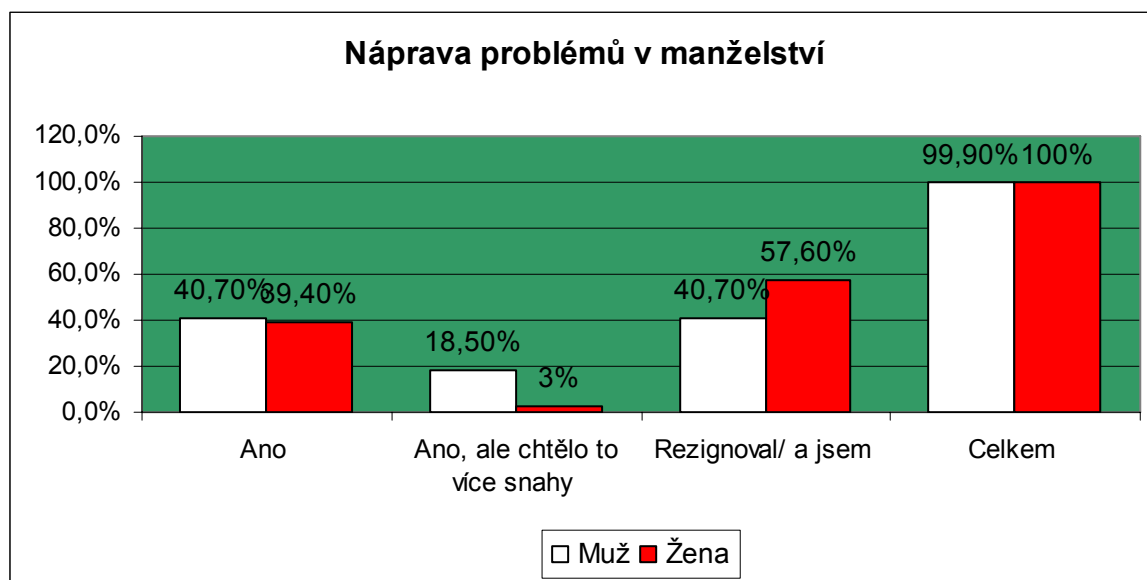
Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 7: Náprava problémů v manželství z hlediska mužů a žen (relativní četnosti)

Pohlaví	Pokoušeli jste se neshody v manželství napravit?			Celkem [%]
	Ano [%]	Ano, ale chtělo to více snahy [%]	Rezignoval/ a jsem [%]	
Muž	40,7%	18,5%	40,7%	99,9%
Žena	39,4%	3%	57,6%	100%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 3 Náprava problémů v manželství

- o Z dotazníků bylo zjištěno, že celým 57,6 % žen a 40,7 % mužů rezignovalo na nápravu problémů. Tato hypotéza se mi nepotvrdila, protože dosažené výsledky v procentech se liší pouze o 1,34 %.

- Výsledkem je také, že mezi pohlavím a snahou napravit problémy v manželství, neexistuje závislost.

Hypotéza č. 4

- Hypotéza se mi potvrdila, protože výsledkem jsou čísla 76,7 % u žen a 23,3 % u mužů, týkající se žádosti o rozvod.

Hypotéza č. 5

Tabulka č. 8: Kolikrát jste absolvovali manželství? (absolutní četnosti)

Pohlaví	Kolikrát jste absolvovali manželství?				Celkem
	Jedenkrát	Dvakrát	Třikrát	Jiná možnost	
Muž	16	11	0	0	27
Žena	23	8	2	0	33
Celkem	39	19	2	0	60

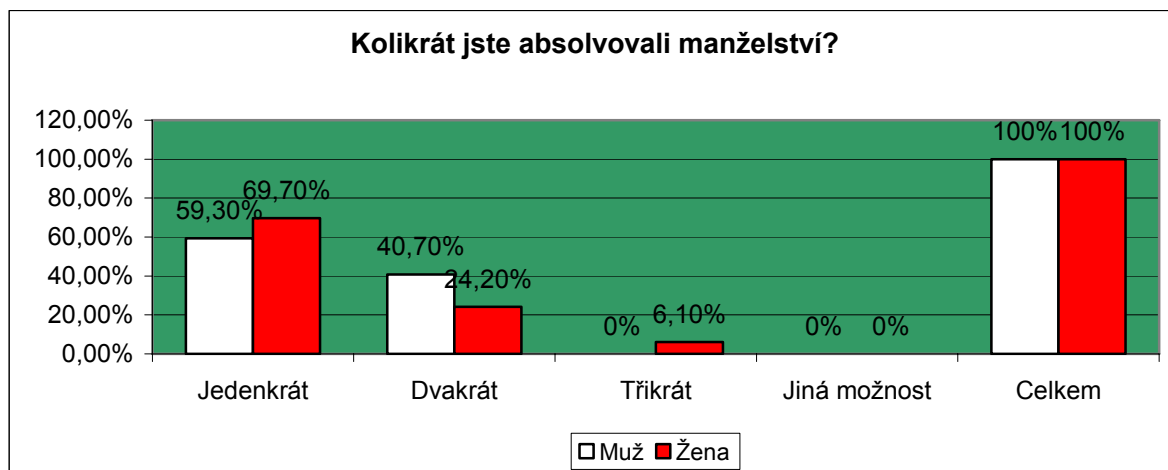
Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 9: Kolikrát jste absolvovali manželství? (relativní četnosti)

Pohlaví	Kolikrát jste absolvovali manželství?				Celkem [%]
	Jedenkrát [%]	Dvakrát [%]	Třikrát [%]	Jiná možnost [%]	
Muž	59,3%	40,7%	0%	0%	100%
Žena	69,7%	24,2%	6,1%	0%	100%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 4: Počty manželství

Zdroj: Vlastní výzkum

- $TK < KH$
- X^2 test prokázal, že mezi pohlavím a vstupem do dalšího manželství není závislost.
- Ze získaných dotazníků do druhého manželství vstoupilo 40, 7 % mužů a 24, 2 % žen. Do třetího manželství pouze 6, 1% žen. U mužů to nebyl nikdo.

Hypotéza č. 6

Tabulka č. 10: Typy rozvodu (absolutní četnosti)

Pohlaví	Váš rozvod byl typu?			Celkem
	Sporný	Nesporný	Ztížený	
Muž	5	19	3	27
Žena	6	22	5	33
Celkem	11	41	8	60

Zdroj: Vlastní výzkum

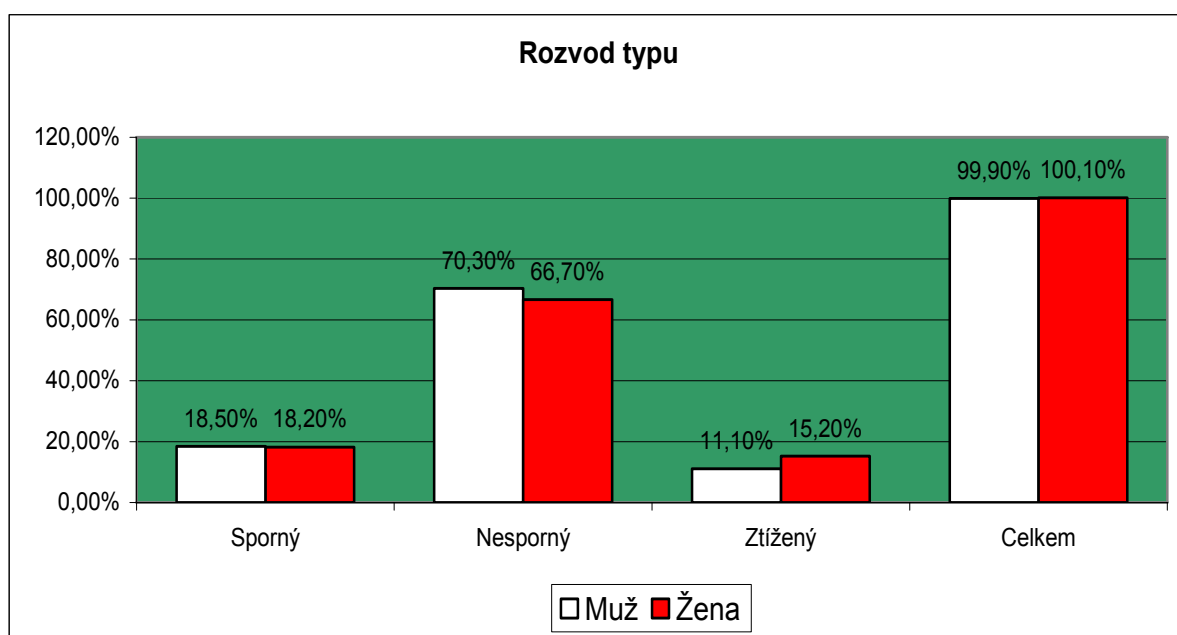
- Hypotéza se mi potvrdila. U 60 dotazovaných to byl ze 18,3 % rozvod sporný, z 13,3 % ztížený a právě rozvod nesporný tvoří 68,3 % z celku.

Tabulka č. 11: Typy rozvodů (relativní četnosti)

Pohlaví	Váš rozvod byl typu?			Celkem [%]
	Sporný [%]	Nesporný [%]	Ztížený [%]	
Muž	18,5%	70,3%	11,1%	99,9%
Žena	18,2%	66,7%	15,2%	100,1%

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 5: Typy rozvodů

Zdroj: Vlastní výzkum

3. 6. Vyhodnocení dalších otázek z dotazníku

V tomto úseku vyhodnocuji otázky, které ovšem již nebudu porovnávat s hypotézami.

U otázky č. 7 jsem zjišťovala věkový rozdíl mezi partnery při vstupu do manželství. Průměrný věkový rozdíl mi vyšel okolo 3,8 roků.

Tabulka č. 12: Nejvyšší dosažené vzdělání manželů (otázka č.8)

Vzdělání	Muži	Ženy
Základní	2	6
Střední bez maturity	28	18
Střední s maturitou	26	31
Vysokoškolské	4	5
Celkem	60	60

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak je vidět z tabulky, z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání u žen dominuje střední s maturitou a u mužů střední bez maturity, ale hned za ním je vzdělání s maturitou. Dá se tedy říci, že nejvíce se lidé rozvádí se středoškolským

vzděláním at' již s maturitou, tak i bez ní (jsem si vědoma, že tento vzorek je malý a dochází ke zkreslení).

U *otázky č. 9*, která zní, co jsem od manželství především očekával/ a, se odpovědi mužů a žen na prvních třech místech výrazně neměnily. Ženy zdůrazňují především lásku, důvěru a harmonii. U mužů, jsou první dvě místa stejná, pouze za nimi je uvedena tolerance a také častěji ve svých odpovědích zmiňovali možnost g, pod kterou náleží čas věnovaný rodině.

V případě *otázky č. 15*, ve znění, jak dlouho u vás neshody probíhaly, sem došla k závěru, že nejvíce zmiňované období je 1- 5 let, z 66,7%. U období více jak 5 let to je 18,3% a méně jak jeden rok 15%. Výsledkem iniciativnosti (*otázka č. 14*), ze strany muže a ženy, bylo dotazníkem z 60 respondentů zjištěno, že 26,7 % mužů a 48,3% žen se snažilo manželství udržet a celých 25% respondentů rezignovalo a nemělo snahu o záchranu manželství.

Na tuto otázku dále navazuje *otázka č. 16*, kde si všímám právě dvou protipólů. Z celých 46,7% do rozhodování o rozvodu nevstupovali rodiče ani známí a z 13,3% ano.

Tabulka č. 13: Po jak dlouhé době rozvod proběhl? (otázka č. 17)

Pohlaví	Méně než rok	1- 5 let	6- 15	Více jak 15 let	Celkem
Muž	9	5	6	7	27
Žena	10	8	8	7	33
Celkem	19	13	14	14	60

Zdroj: Vlastní výzkum

Na prvním místě je zmiňováno období méně než rok s 31,7% zastoupení a dále se stejnými hodnotami období 6- 15 let a více jak 15 let, které činí 23, 3%.

Tabulka č. 14: Pokoušeli jste se manželství udržet kvůli dětem? (otázka č. 18)

Pohlaví	Ano	Ne	Bezdětní	Celkem
Muž	18	7	2	27
Žena	14	18	1	33
Celkem	32	25	3	60

Zdroj: Vlastní výzkum

53,3% z dotazovaných se pokoušelo manželství udržet, 41,7% ne a dalších 5 % dotazovaných bylo bezdětných.

Tabulka č. 15: Škodí podle Vás rozvod dětem? (otázka č. 19)

Pohlaví	Ano	Pokud se rodiče rozejdou v klidu, tak ne	Ne	Celkem
Muž	20	5	2	27
Žena	16	16	1	33
Celkem	36	21	3	60

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejvíce uváděná je možnost ano z 60%, možnost pokud se rodiče rozejdou v klidu, tak ne je zastoupena 35 % a část 5 % tvoří odpověď ne.

Otázka č. 20, zda může rozvod ovlivnit další životy dětí, navazuje na teoretickou část. Možný uvádí větší riziko rozvodu v případě dětí z rozvedených rodin. Z šetření jsem zjistila, že 51,7% rodičů si myslí, že děti rozvod ovlivní záporným způsobem, 6,7% jen kladným, 15%, že rozvod děti neovlivní a 26,7% o této problematice nepřemýšlelo.

Na závěr jsem chtěla zjistit, zda lidé, kteří prošli rozvodem, se budou snažit o nový manželský svazek nebo na něj rezignují.

Tabulka č. 16: Do druhého manželství bych již (otázka č. 22):

Pohlaví	Nevstoupil/ a	Uvažuji o něm	Jsem znovu v manželství	Jsem v manželství už poněkolkáté	Celkem
Muž	12	2	11	2	27
Žena	23	2	7	1	33
Celkem	35	4	18	3	60

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejvíce procentuální zastoupení má možnost, že by respondenti do dalšího manželství nevstoupili, v zastoupení 58,3%. Pouhých 5% respondentů je v manželství už poněkolkáté.

Závěry

Problémy mezi manželi se neobjevují pouze dnes, ale vyskytovaly se již v dřívějších dobách. Bylo potřeba vytvořit legislativu, která by se problémy, které nešly dále řešit zabývala. Tato rozvodová legislativa není od samého počátku stejná, ale po několik desítek let se měnila až do dnešní podoby.

Pohled naší společnosti na rozvod je liberální. Není již považován za stigma, ale jak již bylo zmíněno na druhé, třetí a další rozvody manželství pohlíží společnost s jakousi kritikou.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak u rozvedených probíhal rozvod samotný a jaký mají názor na určité situace spojené s rozvodem.

Analýzou bylo zjištěno, že v uvádění důvodů rozvodu se Šumperk a okolí výrazně neliší od celé České republiky. Na prvních třech místech jsou uváděny rozdílnost povah, názorů a zájmů, na druhé místo se řadí nevěra a dále pak alkoholismus.

Nicméně se Česká republika stále řadí ve světě na jedno z předních míst počtem rozvodů.

4. Použitá literatura

- Beauvoirová, S. (1967). *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis. 3. vydání. ISBN neuvedeno.
- Dvořáková Závodská, J. a kolektiv. (2002). *Manželství a rozvody: Praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet*. Praha: Linde. ISBN 80-86131-34-4.
- Dytrych, Z., Matějček Z.. (1999). *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. Praha: Grada. 1. vydání. ISBN 80-7169-897-0.
- Giddens, A. (1999). *Sociologie*. Praha: Argo. 1. vydání- dotisk. ISBN 80-7203-124-4.

- Hrušáková, M.,Z. Králíčková. (2006). *České rodinné právo*. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk. 3. přepracované a doplněné vydání. ISBN 80-7239-192-5.
- Jandourek J. (2003). *Úvod do sociologie*. Praha: Portál. 1. vydání. ISBN 80-7178-749-3.
- Matoušek O. (2003). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon. 1. vydání. ISBN 80-86429-19-9.
- Možný I. (2002). *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-624-1.
- Možný I. (2008). *Rodina a společnost*. Praha: Slon. 2. vydání. ISBN 978-80-86429-87-8.
- Novák T., Průchová B. (2005). *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. Praha: Grada Publishing. 1. vydání. ISBN 978-80-247-1449-3.
- Pacht L. a kolektiv (1983). *Malá abeceda rodiny*. Praha: Panorama. 1. vydání. ISBN neuvedeno.
- Špatenková N. (2006). *Jak řeší rodinné krize moderní žena*. Praha: Grada. 1. vydání. ISBN 80-247-1567-8.
- *Velký sociologický slovník*. (1996). Praha: Karolinum. Univerzita Karlova. (1. svazek). 1. vydání. ISBN 80-7184-164-1.
- *Velký sociologický slovník*. (1996). Praha: Karolinum. Univerzita Karlova. (2. svazek). 1. vydání. ISBN 80-7184-310-5.

Seznam použitých pramenů:

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině , ve znění pozdějších předpisů.

5. Přílohy

5. 1. Dotazník

Základní otázky:

1) Pohlaví:

a) žena

b) muž

2) Věk: _____ let

3) Rodinný stav: _____

4) Počet dětí: _____

Otázky týkající se tématu:

5) Svatba:

- a) je pro mě důležitá
- b) není ji třeba, ale upřednostňuji ji
- c) není důležitá

6) Partnera/ ku jsem před svatbou znala:

- a) méně než 1 rok
- b) 1-5 let
- c) 5 a více let

7) Když jste se brali, jaký byl mezi Vámi věkový rozdíl? _____

8) Jaké bylo nejvyšší dosažené vzdělání Vaše _____ a Vašeho partnera/ ky
_____ při rozvodu

9) Od manželství jsem očekával/ a především:

- a) finanční zabezpečení
- b) láska
- c) tolerance
- d) přátelství
- e) komunikace
- f) harmonie
- g) čas věnovaný rodině
- h) důvěra
- i) jiná možnost _____

Pozn.: tuto otázku seřad'te podle důležitosti

10) K rozvodu mě vedly:

- a) finanční problémy
- b) domácí násilí
- c) alkoholismus
- d) nulová komunikace
- e) nalezení nového partnera
- f) nevěra
- g) pracovní vytíženost
- h) jiná možnost: _____

Pozn.: u této otázky můžete zatrhnout více odpovědí

11) Kdo podával žádost o rozvod? _____

12) Váš rozvod byl typu:

- a) sporný
- b) nesporný
- c) ztížený

13) Pokoušeli jste se neshody v manželství napravit?

- a) ano
- b) ano, ale chtělo to více snahy
- c) rezignoval/ a jsem

14) Kdo z Vás byl iniciativnější? _____

15) Jak dlouho u Vás probíhaly neshody?

- a) méně než rok
- b) 5 let
- c) více jak 5 let

16) Schvalovali Vám známí, rodiče rozvod?

- a) ano

- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne
- e) do mého rozhodování mi nevstupovali

17) Po jak dlouhé době rozvod proběhl?

- a) méně než rok
- b) 1 - 5 letech
- c) 6 - 15
- d) více jak 15 letech

18) Pokoušeli jste se udržet manželství kvůli dětem (otázku vyplňujte pokud v manželství děti byly)

- a) ano
- b) ne

19) Škodí podle Vás rozvod dětem:

- a) ano
- b) pokud se rodiče rozejdou v klidu, tak ne
- c) ne

20) Myslíte si, že rozvod v rodině může pak ovlivnit další životy vašich dětí:

- ano, ale záporným způsobem
- ano, jen kladným způsobem
- ne
- nepřemýšlel/a jsem o tom

21) Kolikrát jste absolvovali manželství?

- a) jedenkrát
- b) dvakrát
- c) třikrát

d) jiná možnost

22) Do druhého manželství bych již

a) nevstoupil/ a

b) uvažuji o něm

c) jsem znovu vdaná/ ženatý

d) jsem vdaná/ ženatý už poněkolikáté